

בענין פת ישראל בעשי"ת

Source Sheet by Effie Klein

אורח חיים תר"ג:א'

(א) אף מי שאינו נזהר מפת של עכו"ם בעשר' ימי תשובה צריך ליזהר: הגה ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם בי' ימי תשובה וספק עבירה צריך יותר תשובה מעבירה ודאי כי יותר מתחרט כשיודע שעשה משאינו יודע ולכן קרבן אשם תלוי הוצרך להיות יותר ביוקר מחטאת: (ד"ע ורבינו יונה ריש ברכות):

Shulchan Arukh, Orach Chayim 603:1

(1) Someone who is not careful regarding non-Jewish bread [during the year], should be careful regarding this during the ten days. (Rema: Each and every person should search themselves and their deeds and return from them in t'shuvah during the ten days; it is necessary to be thoroughly distance ourselves from averot (?), because one that knows regrets more than one who does not know. Therefore the guilt offering is ...).

עבודה זרה ל"ה ב:ט'

מתני' ואלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין איסורן איסור הנאה חלב שחלבו עובדי כוכבים ואין ישראל רואהו והפת והשמן שלהן רבי ובית דינו התירו השמן

Avodah Zarah 35b:9

MISHNA: This mishna lists items belonging to gentiles which it is prohibited to consume, but from which it is permitted to derive benefit. **And these are items that belong to gentiles and are prohibited, but their prohibition is not that of an item from which deriving benefit is**

prohibited: Milk that was milked by a gentile and a Jew did not see him performing this action, and their bread and oil. The mishna notes that **Rabbi Yehuda HaNasi and his court permitted the oil** of gentiles entirely.

עבודה זרה ל"ז א:ג'

מיסתמיך ואזיל ר' יהודה נשיאה אכתפיה דרבי שמלאי שמעיה א"ל שמלאי לא היית אמש בבית המדרש כשהתרנו את השמן אמר לו בימינו תתיר אף את הפת אמר לו א"כ קרו לן בית דינא שריא דתנן העיד רבי יוסי בן יועזר איש צרידה על אייל קמצא דכן ועל משקה בית מטבחיא דכן ועל דיקרב למיתא מסאב וקרו ליה יוסף שריא

Avodah Zarah 37a:3

The Gemara relates a relevant incident: **Rabbi Yehuda Nesia was traveling while leaning upon the shoulder of Rabbi Simlai, his attendant.** Rabbi Yehuda Nesia **said to him: Simlai, you were not in the study hall last night when we permitted the oil** of gentiles. Rabbi Simlai **said to him: In our days, you will permit bread** of gentiles as well. Rabbi Yehuda Nesia **said to him: If so, people will call us a permissive court. As we learned in a mishna (Eduyyot 8:4): Rabbi Yosei ben Yo'ezer of Tzereida testified with regard to the *eil kamtza*, a type of locust, that it is kosher, and with regard to the liquids of the slaughterhouse in the Temple that they are ritually pure, and with regard to one who touches a corpse that he is impure, as soon explained by the Gemara. And as a result, they called him: Yosef the Permissive.**

תלמוד ירושלמי שבת ט' ב

פיתן ר' יעקב בר אחא בשם ר' יונתן מהלכות של עימום הוא. א"ר יוסה קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא מהו מהלכות של עימעום כך אנו אומרים ובמקום שפת ישראל מצויה בדין היה שתהא פת עכו"ם אסורה ועימעמו עליה

Jerusalem Talmud Shabbat 9b

...

תוספות על עבודה זרה ל"ה ב:ט"ו:א'

מכלל דאיכא למאן דשרי - מדקאמר פת לא הותרה בב"ד מכלל דאי בעי הוה שרי ליה אלמא לא פשט איסורו ומכאן סמכו עתה לאכול פת של עובדי כוכבים כיון שלא פשט איסורו בכל ישראל ויש לסמוך על דברי רשב"ג ור"א בר צדוק דאמרי אין גוזרין גזרה על הצבור אלא א"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בו ועוד ראיה דאמר לקמן (עבודה זרה דף לז.) בימינו תתיר אף את הפת ולא הניח להתיר אלא משום דהוּו קרו ליה ב"ד שריא ואחריו באו בית דין אחר שהתירוהו ועוד דאמרי בירושלמי דפרקין ובפ"ק דשבת פת עמדו עליו והתירוהו ומי שנזהר מפת של עובדי כוכבים מותר לאכול עם מי שאינו נזהר בקערה אחת אע"פ שטעם פת עובד כוכבים מתערב בפת ישראל דאין להחמיר לאסור ע"י תערובת כדאמר בפ"ק דחולין (דף ו.) דלא גזרו על תערובת דמאי וכה"ג במנא דעובדי כוכבים שרי דליתיה לפת בעיניה דלא גזרו אלא היכא דאיתא בעיניה:

Tosafot on Avodah Zarah 35b:15:1

...

בבא בתרא ס' ב:י"א-י"ג

תנו רבנן כשחרב הבית בשניה רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין נטפל להן ר' יהושע אמר להן בני מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין אמרו לו נאכל בשר שממנו מקריבין על גבי מזבח ועכשיו בטל נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח ועכשיו בטל

אמר להם א"כ לא נאכל שכבר בטלו מנחות אפשר בפירות פירות
לא נאכל שכבר בטלו בכורים אפשר בפירות אחרים מים לא נשתה
שכבר בטל ניסוך המים שתקו אמר להן בני בואו ואומר לכם שלא
להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה ולהתאבל יותר מדאי אי
אפשר שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה
דכתיב (מלאכי ג, ט) במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו

Bava Batra 60b:11-13

§ Having mentioned the prohibition against plastering, which is a sign of mourning over the destruction of the Temple, the Gemara discusses related matters. **The Sages taught** in a *baraita* (*Tosefta, Sota 15:11*): **When the Temple was destroyed a second time, there was an increase in the number of ascetics among the Jews, whose practice was to not eat meat and to not drink wine. Rabbi Yehoshua joined them to discuss their practice. He said to them: My children, for what reason do you not eat meat and do you not drink wine? They said to him: Shall we eat meat, from which offerings are sacrificed upon the altar, and now the altar has ceased to exist? Shall we drink wine, which is poured as a libation upon the altar, and now the altar has ceased to exist? Rabbi Yehoshua said to them: If so, we will not eat bread either, since the meal-offerings that were offered upon the altar have ceased.** They replied: You are correct. It is **possible** to subsist **with produce**. He said to them: **We will not eat produce either, since the bringing of the first fruits have ceased.** They replied: You are correct. We will no longer eat the produce of the seven species from which the first fruits were brought, as it is **possible** to subsist **with other produce**. He said to them: If so, **we will not drink water, since the water libation has ceased. They were silent,** as they realized that they could not survive without water. Rabbi Yehoshua **said to them: My children, come, and I will tell you** how we should act. **To not mourn at all is impossible, as the decree was already issued** and the Temple has been destroyed. **But to mourn excessively** as you are doing is also **impossible, as the Sages do not issue a decree upon the public unless a majority of the public is able to abide by it, as it is written: “You are cursed with the curse, yet you rob Me, even this whole nation”** (Malachi 3:9), indicating that the prophet rebukes the people for neglecting observances only if they were accepted by

the whole nation.

רש"י על יבמות פ"ח א:ב'א'

ואמר ברי לי דשומן הוא דמהימן - והא ודאי פשיטא לן דסמכי עליה
כל זמן שלא נחשד דאי לאו הכי אין לך אדם אוכל משל חברו ואין לך
אדם סומך על בני ביתו:

Rashi on Yevamot 88a:2:1

...

יורה דעה קי"ב:א'-ב'

(א) דיני פת של עובדי כוכבים. ובו ט"ז סעיפים:
אסרו חכמים לאכול פת של עממים עובדי כוכבים משום חתנות
(ואפילו במקום דליכא משום חתנות אסור) (רשב"א סימן רמ"ח) ולא
אסרו אלא פת של חמשת מיני דגן אבל פת של קטנית ושל אורז ודוחן
אינו בכלל פת סתם שאסרו: הגה וגם אינו אסור משו' בישולי עובדי
כוכבי' אם אינו עולה על שלחן מלכי' (טור וב"י בשם תשו' הרא"ש):
(ב) יש מקומות שמקילין בדבר ולוקחים פת מנחתום העובד כוכבים
במקום שאין שם נחתום ישראל מפני שהיא שעת הדחק (וי"א דאפילו
במקום שפת ישראל מצוי שרי) (ב"י לדעת המרדכי וסמ"ק והג"א
ומהרא"י ואו"ה ריש כלל מ"ד) אבל פת של בעלי בתים אין שם מי
שמורה בה להקל שעיקר הגזרה משום חתנות ואם יאכל פת בעלי
בתים יבא לסעוד אצלם: הגה ולא מיקרי פת בעל הבית אלא אם עשאו
לבני ביתו אבל עשאו למכור מיקרי פלטר אע"פ שאין דרכו בכך וכן
פלטר שעשאו לעצמו מיקרי בעל הבית (כך משמע בב"י):

Shulchan Arukh, Yoreh De'ah 112:1-2

(1) The sages forbade eating the bread of idol worshippers because of the concern of intermarriage. Rema: and even in a situation where there is no concern of intermarriage, it is [nonetheless] forbidden. (Rashb"a §248) However, they only forbade bread made from the Five Grains (wheat, barley, oats, rye, spelt), but bread made from legumes or from rice or millet is not in the category of "regular bread" which they forbade. Rema: It is also not forbidden on account of [being] "Idolaters' Cooking," if it would not be served at kings' tables (Tur and Beit Yosef in the name of the Rosh's responsa).

(2) There are places that are lenient about this, [where] they buy bread from an idolater's bakery in a situation where there is no Jewish bakery, since this is considered a "time of pressing need." **Rem"a: And some say that even in a place where "Jews' bread" can be found, it is permitted** (Beit Yosef following the Mordechai; Sefer Mitzvot Hakatan; Hagoat Ashri; Mahar"i; Issur VeHeter §44). But regarding personal bread, no-one rules leniently, since the essence of the decree is because of the concern of intermarriage, and if one eats the bread of [idolatrous] home-owners, he will come to dine by them. Rem"a: However, it is not called "personal bread" unless he made it for the people of his own household, but if he made it to sell, it is called commercial bread, even if he doesn't normally [sell bread]; conversely, a baker who made [bread] for himself, it is considered "personal [bread]."

תלמוד ירושלמי שבת ח' ב

רבי חייא רובא מפקד לרב אין את יכול מיכול כל שתא חולין בטהרה
אכול. ואם לאו תהא אכילת שבעה יומין מן שתא.

Jerusalem Talmud Shabbat 8b

...

טור, אורח חיים תר"ג:א'

(א) ירושלמי ר"ח מפקיד לרב אי את יכול למיכל כולי שתא בטהרה
אכול ואי לא אכול שבעה ימים בשתא וכתב אבי"ה קבלתי אלו הם

שבעה ימים שבין ר"ה ליוה"כ ע"כ וקורא אותן ז' ימים לפי שבר"ה לא היה צריך להזהר לאכול בטהרה שפשיטא שיאכל בטהרה שחייב אדם לטהר עצמו ברגל ולא נשאר עדיין אלא ז' ימי חול שהוצרך להזהירו עליהן וע"כ נוהגין באשכנז שאף מי שאינו נזהר מפת של עו"ג בעשי"ת הוא נזהר:

Tur, Orach Chaim 603:1

...

טורי זהב על שולחן ערוך אורח חיים תע"ג:ו'

(ו) נוטל ידיו לצורך טיבול ראשון. דכל שטיבולו במשקה צריך נטילה. מכאן יש תוכחת מגולה לאותן שאין נזהרין בכל השנה ליטול קודם שיאכל דבר שטיבולו במשקה דמה נשתנה הלילה הזה מכל הימים שבשנה ואם בא לטהר עצמו טפי בלילה זו ה"ל להזהר עכ"פ בי' ימי התשוב' שנזהרים הכל לאכול פת של ישראל דוקא אלא ודאי שאין כאן אלא חסרון זהירות ואין מדקדקים להשוות מידותיהם:

Turei Zahav on Shulchan Arukh, Orach Chayim 473:6

...

בכורות מ"ה ב:ס"ב-ס"ה

מתני' אלו כשרין באדם ופסולין בבהמה אותו ואת בנו טריפה ויוצא דופן ושנעבדה בהן עבירה ושהמית את האדם והנושא נשים בעבירה פסול עד שידירנה הנאה והמטמא למתים פסול עד שיקבל עליו שלא יהא מטמא למתים:

Bekhorot 45b:11-12

...

שפתי כהן על שולחן ערוך חושן משפט ל"ד:כ"א:א'

(א) מומר שחזר בתשובה. בת"ה סי' קצ"ח מפרש טעמו כיון שהמומר הי' מעורב בין עכו"ם שיש להם כל התאוות וזה בא להבדיל מכולן ולקבל תשוב' לא החמירו עליו ומחזקינן שודאי יעשה תשובה שלימה ע"ש עכ"ל הסמ"ע בשמו לפ"ז משמע דוקא במומר לעכו"ם דינא הכי אבל באמת זה אינו אלא טעמא דמיד שקבל סגי דמסתמא יקיים שהרי דין זה למד מהרי"ק מכהן שנשא נשים בעביר' דנודר ועובד ויורד ומגרש ואם כן בכל מומר דינא הכי:

Siftei Kohen on Shulchan Arukh, Choshen Mishpat 34:21:1

...

קידושין מ"ט ב:ד'

על מנת שאני צדיק אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה בדעתו על מנת שאני רשע אפילו צדיק גמור מקודשת שמא הרהר דבר עבודת כוכבים בדעתו

Kiddushin 49b:4

If one says to a woman: Be betrothed to me **on the condition that I am a righteous man**, then **even if he was a completely wicked man she is betrothed**, as **perhaps** in the meantime **he had thoughts of repentance in his mind** and is now righteous. Similarly, if one says to a woman: Be betrothed to me **on the condition that I am a wicked man**, then **even if he was a completely righteous man she is betrothed**, as **perhaps he had thoughts of idol worship in his mind**, a serious sin that would earn him the label of wicked.

אורות התורה א'

...דאִים אָנוּ עַל יְדֵה לְמַעַל מִכָּל הַגִּיּוֹן וְשִׁכְל, חֲשִׁים אָנוּ רִוְחֵאֱלֹהִים
עַלִּיּוֹן מְרַחֶפֶת עָלֵינוּ, נוֹגַעַת וְאִינָה נוֹגַעַת..

Orot HaTorah 1

...

Source Sheet created on Sefaria by Effie Klein